

HANNUKAISEN KAIVOSHANKE TILANNEKATSAUS

Esitys YYRY:N RUSKAKOKOUKSESSA

Ylläsjärven koulu 14.9.2022

Leif Ramm-Schmidt

leif@rsconsulting.fi

Kellostapulinkuru 11.9.2022 Foto Marja Ramm-Schmidt

AJANKOHTAISET ASIAT

- ▶ Kertaus: taustatietoa Hannukaisen hankkeesta
- ▶ Kaivoskaava - tilanne
- ▶ Kaivoslupahakemus
- ▶ Ympäristö- ja vesitalouslupahakemus, YVA
- ▶ Kaunis Iron tilanne
- ▶ Kaivoksen hiilijalanjälki verrattuna matkailuun
- ▶ Rautarikasteen hintakehitys
- ▶ Uusi kaivoslaki – miksi prosessit pitkittyvät?

HANNUKAISEN KAIVOSHANKKEEN TAUSTOJA 1

Kysymyksessä suuri rautakaivos-avolouhos, jossa sivutuotteena kupari-kultarikaste

Hanke alkoi valtauksella v. 2005 Northland Mines Oy (omistaja Northland Resources)

YVA-vaihe käynnistyi joulukuussa 2010, valmis v. 2014

- ▶ On kuitenkin vanhentunut ja pitäisi uudistaa. YVA on huomattavan puutteellinen.

Northland Resources'in konkurssi 2014 - Uusi omistaja v. 2015 Tapojärvi Oy

Ympäristö- ja vesitalouslupahakemus jätetty ensimmäisen kerran v. 2015

- ▶ Kuulutettu moneen kertaan
- ▶ 12/2020 yhtiö peruutti hakemuksensa keskeneräisyydestä johtuen (AVI:n kehoituksesta)
- ▶ 10.12.2021 jätetty uudelleen, kuulutus ehkä v. 2022 lopussa, myös kv. kuuleminen (Ruotsin puoli)
- ▶ Naturalausunto annettu jo kahteen kertaan, pitää taas uudistaa
- ▶ AVI:n päätös odotetavissa aikaisintaan v. 2023 lopussa.

HANNUKAISEN KAIVOSHANKKEEN TAUSTOJA 2

Kaivospiirihakemus v. 2015 (vanhan kaivoslain 1965 mukaan)

- ▶ Kumottu hallinto-oikeudessa v. 2018 TUKES:in virheistä johtuen (ei kuultu asianosaisia, virheitä yleisten ja yksityisten etujen turvaamisessa)
- ▶ Kaivoslupa haettu uudelleen huhtikuussa v. 2022, nyt uuden kaivoslain (2011) mukaan
- ▶ Kuulutettu toukokuussa v. 2022. Lausunnot annettu per 31.8.2022

Kaavapäätös Kolarin kunnanvaltuustossa 5/2021 (äänin 15 – 6)

- ▶ Päätös monelta osin lain vastainen
- ▶ Valitus hallinto-oikeudessa menossa, päätös odotettavissa syksyllä 2022
- ▶ Palautus takaisin uudelleenlaatimista varten todennäköinen

Tuleeko tästä koskaan valmista?

Hannukainen kaava-alue

Hannukainen uusi
kaava-alue 87 km²
Kaivospiiri yht. 30 km²

Hannukainen
vanha piiri
1,1 km²

Hihnakuuljetin
8 km

Jätevesi putkella
Muonionjokeen,
rautatie

ÄKÄSLÖMPÖLO

YLLÄSTUNTURI

LUOSU

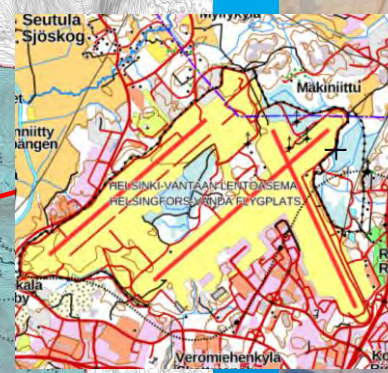
RAUTUVAARA

Helsinki Vantaa
lentokenttä 15 km²

Kaava-alue, jos
Ylläksen päällä

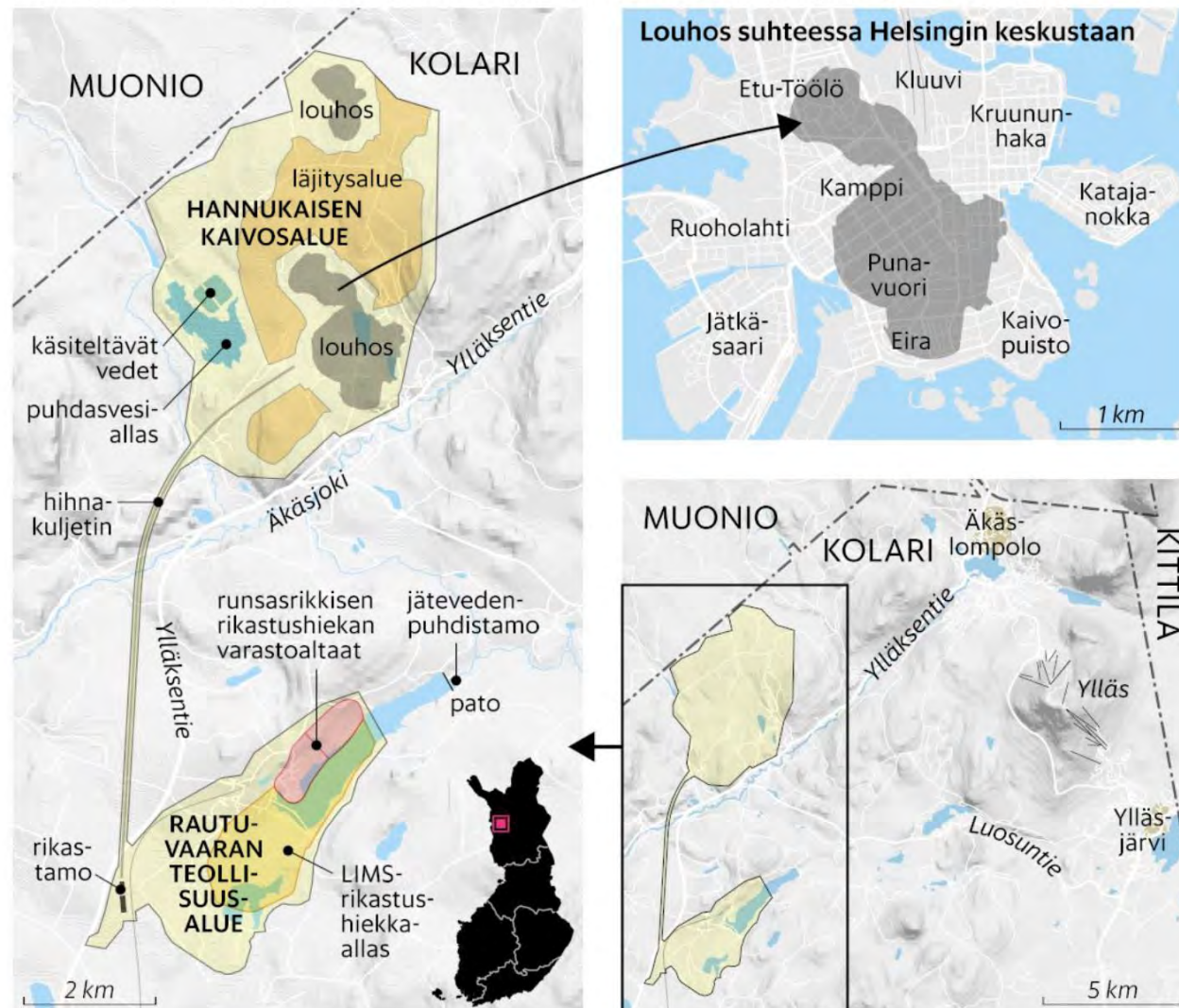
Kaivospiirin sisälle mahtuu kaksi Helsinki-Vantaan lentokenttää!

YLLÄKSEN ALUEEN OSAYLEISKAAVA 2008 JA
HANNUKAISEN KAIVOKSEN OSAYLEISKAVALUONNOS 2016

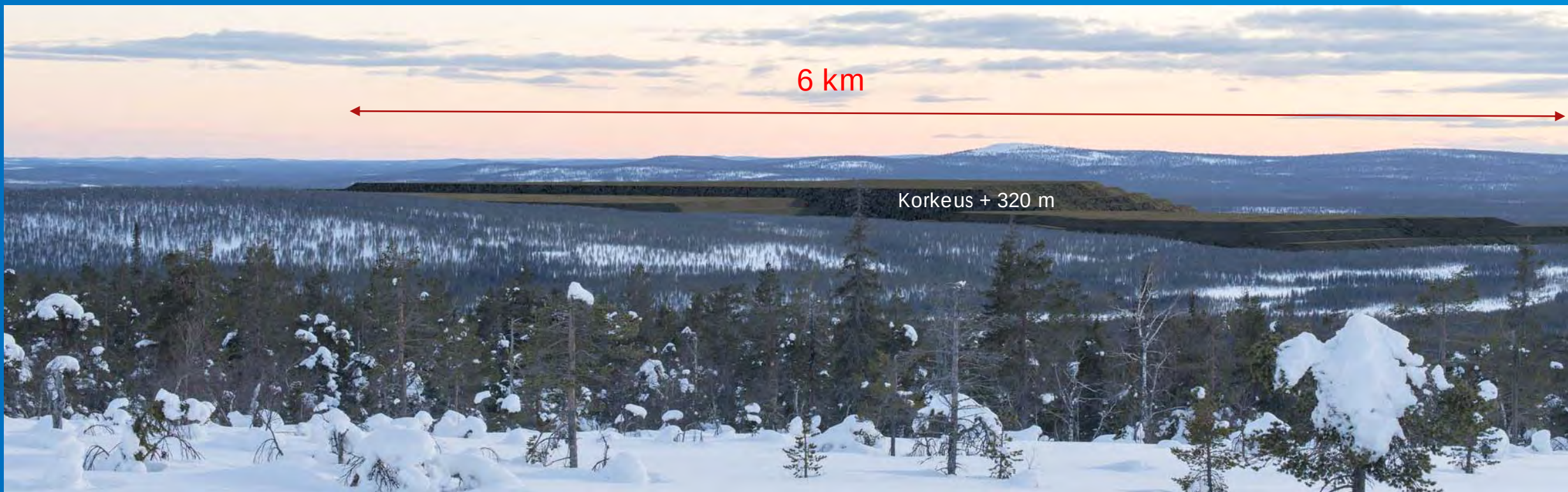

Avolouhos, jos Helsingin keskustassa

Avolouhos olisi toteutuessaan yksi Euroopan suurimmista: 2,5 km pitkä ja 1,5 km leveä.

Sivukivikasa nähtynä Kuertunturilta

KAIVOSKAAVAN TILANNE

Kaavasta valitettu - asia on hallinto-oikeudessa käsiteltävänä, päätös tulee ennen vuodenvaihdetta

- Kunnan eli Maankäyttöpalvelut Kautto Oy:n vastineille laadittiin vasta-vastineet, jätetty Hallinto-oikeudelle 10.6.2022
- Yleisesti todetaan, että kaavan sisältövaatimukset eivät täyty, kaava on lain vastainen
- Ihmisten terveys ja turvallisuus uhattuna
- Lentokiviongelman, suojavalli ei suojaa, pöly, melu asbesti

KAIVOSLUPAHAKEMUS

- Jätetty TUKES:ille 29.4.2022, kuulutettu 18.5.2022
- Materiaali vaikeasti hahmoteltavaa, osin ristiriitaista
- > 600 sivua liitteineen
- Vastineille saatiin jatkoaika 31.8.2022 (Ylläksen toimijat 13.9.2022). Muistutusta laadittu n. 130 sivua
- Uutena lausuntona virheet pohja- ja peittorakenteissa (Peter Brandt)

Suurena puutteena on, että emme tarkkaan tiedä hankkeen ympäristövaikutuksista, kun ympäristölupahakemusta ei ole kuulutettu!

KAIVOSLUPAHAKEMUS 2

- JOHTOPÄÄTÖS pohja- ja peittorakenteista
- "Edellä esitettyjen tosiasioiden perusteella toteamme, että Yhtiön suunnitelmat ovat virheelliset ja puutteelliset. Lupaa ei pidä tämän perusteella myöntää."

Peter Brandt, DI tiivisrakenneasiantuntija ja Jouni Sarkkila, DI, ympäristögeoteknikko

KAIVOSLUPAHAKEMUS 3

- Hakemus edelleen puutteellinen ja virheellinen
- ELY keskuksen lausunto tyrmäävä:

Lapin ely-keskus: Maanjäristykset riski kaivosten jätepadoille Lapissa

Lapin ely-keskus pitää Hannukainen Mining Oy:n uusien lupahakemusten tietopuutteita niin suurina, ettei viranomainen pysty arvioimaan suunnitellun kaivostoiminnan vaikutuksia ympäristöön. Rajajokikomissio on huolissaan ksantaateista.

Lapin ely-keskus pitää Lapissa esiintyviä maanjäristyksiä riskinä kaivosten jätepatojen turvallisuudelle.

KAIVOSLUPAHAKEMUS 4

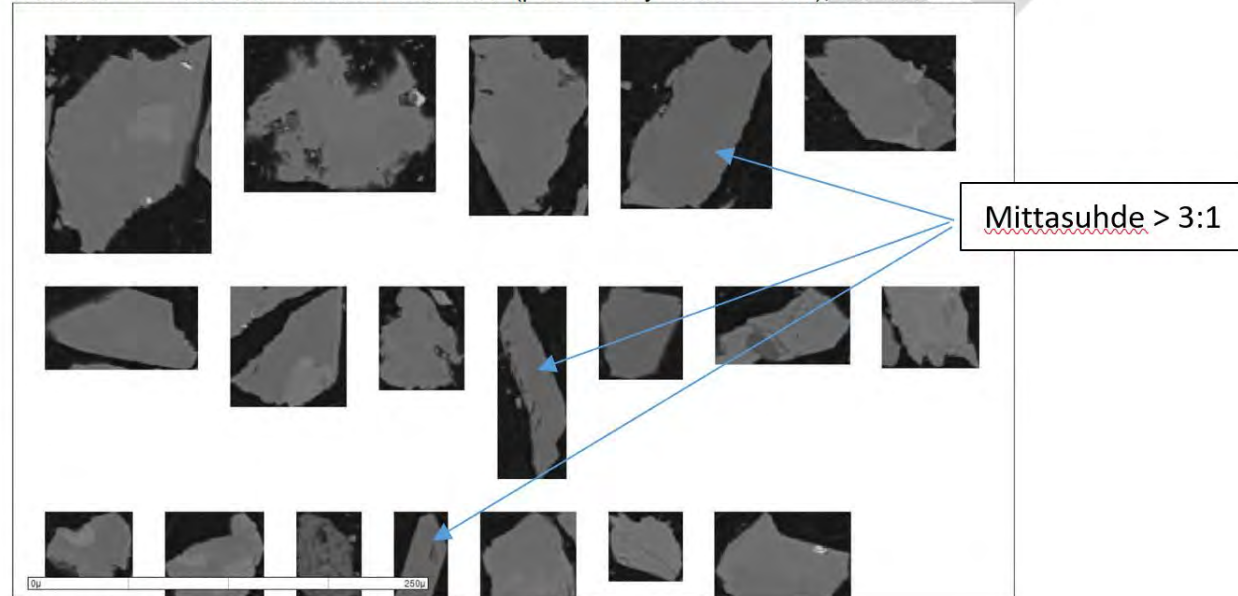
- **Rajajokikomission lausunto ksantaateista:**
- "Hakemuksessa esitetään, että rikastusprosessissa käytettäisiin vaahdotuskemikaaleja, ksantaatteja noin 3705 tonnia vuodessa. Kyseiset kemikaalit ovat tunnetusti myrkyllisiä vesieliöille pieninäkin pitoisuuksina"
- "Komissio korostaa, että samanaikaisesti Kaunis Iron suunnittelee kaivoslaajennusta Pajalassa, jossa otettaisiin myös käyttöön merkittäviä määriä ksantaatteja. Kokonaisuudessaan molempien kaivoshankkeiden yhteinen ksantaattien määrä voi olla potentiaalinen riski Tornion- ja Muonionjokien kalastolle ja sen ekosysteemille."

KAIVOSLUPAHAKEMUS 5

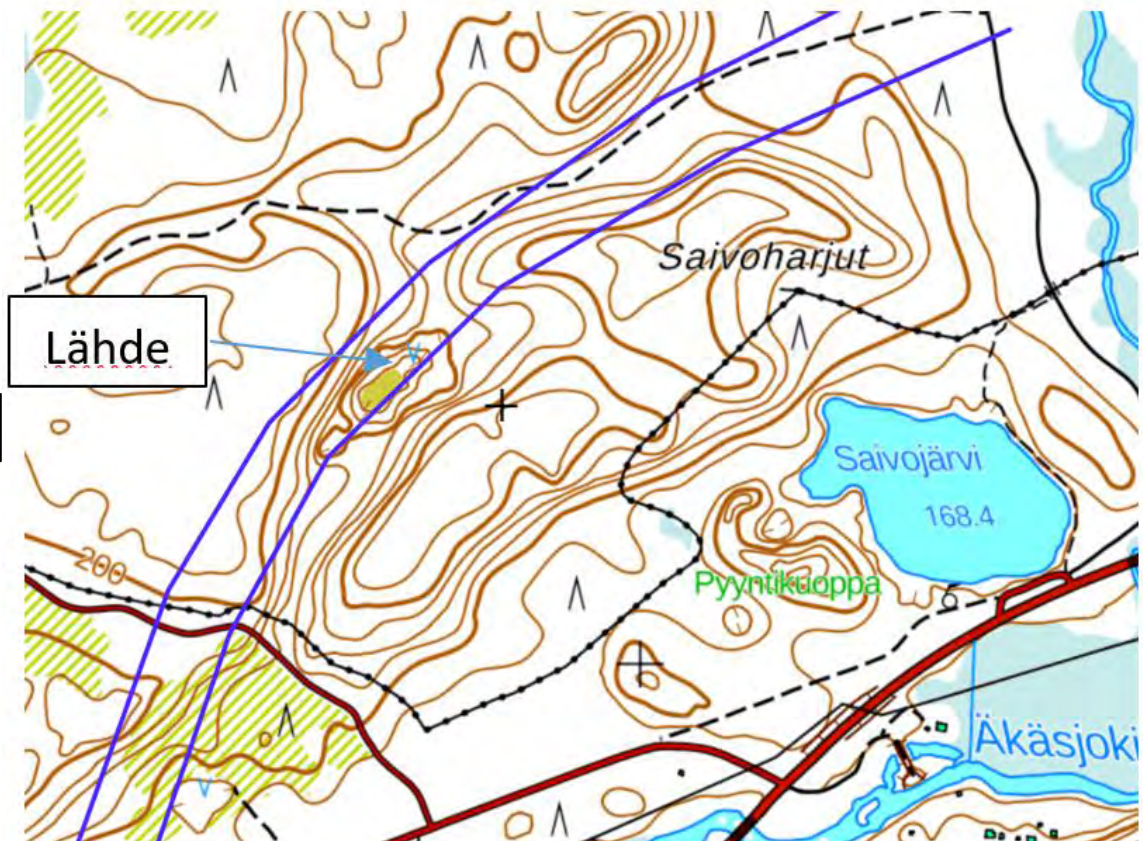
KUITUMINERAALIT JA NIIDEN KIDEASU NÄYTTEISSÄ

Näytteissä olevat potentiaaliset kuitumineraalit ovat serpentiniitti (maks. 0,01 %) ja aktinoliitti (maks. 2,5 %). Niiden kideasu näytteissä ei muodosta näkyviä kuituja, mutta pienen hiukkaskoon vuoksi esitetään kuitenkin lisätutkimuksia muilla menetelmillä.

MLA-analyysin perusteella näytteiden aktinoliitin ja serpentiniitin yleinen kideasu ei täytä kuitumaisten asbestimineraalien vaatimuksia (pituus-levyysuhde $\geq 3:1$), ks. kaavio 9.

Kaavio 9. Aktinoliittirakeet näytteessä OK15536 LIMS.

Kiteet ovat pyöristyneitä!?

Kuljetushihna leikkaa Saivoharjujen läpi

KAIVOSLUPAHAKEMUS 6

Kolarin kunnanhallituksen ensimmäinen päätös:

” Kunnalla ei ole mitään lausuttavaa asiassa”

Sittemmin asia peruutettiin ja otettiin uudelleen selvästi kriittisemmällä näkökulmalla

YMPÄRISTÖ- JA VESITALOUSLUPAHAKEMUS

- Hakemus jätettiin Aluehallintovirastolle (AVI)
10.12.2021
- Vain päädokumentti (n. 600 s) on julkaistu, ei liitteitä
- AVI:lla on menossa täydennyskysymysten pyytäminen
- AVI näyttää perehtyvän asiaan kunnolla
- Todennäköinen kuulutus aikaisintaan loppuvuonna 2022
- AVI:n arvio päätöksestä loppuvuonna 2023

Katselmus tulee järjestää sulan maan aikaan, siis käytännössä ensi vuonna

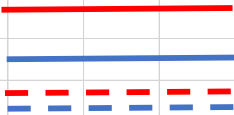
YVA-ASIA – EU:N KOMISSIOILLA

- YVA:asia (uudistaminen) on edelleen avoinna
 - Odotetaan vielä päätöstä EU-taholta
-
- YVA = Ympäristövaikutusten arviointi

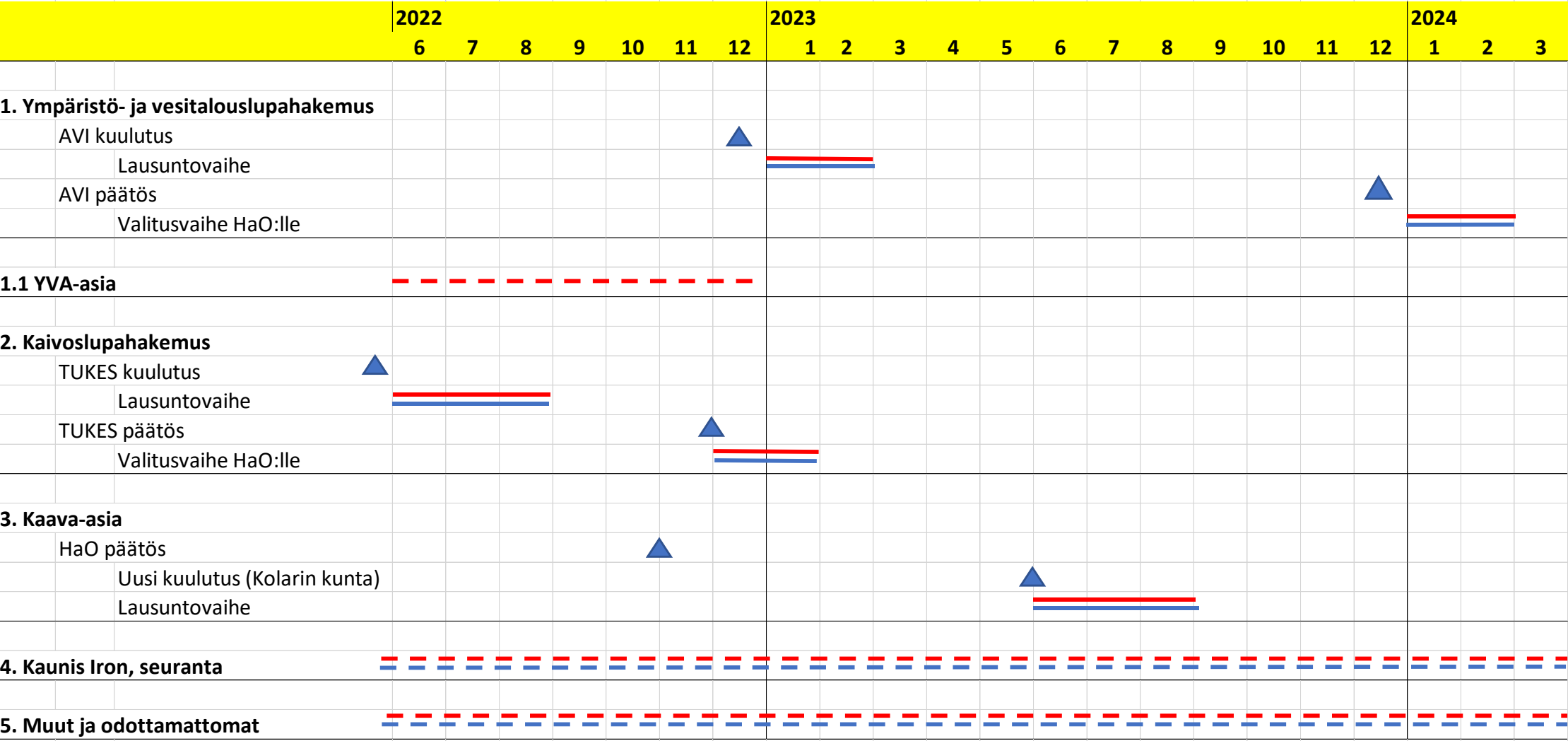
06.09.2022

Hannukaisen kaivoshankkeen edunvalvonta

Työmäärän aika-arvio

Sakari Niemelä
Leif Ramm-Schmidt
Ajoittaisia toimenpiteitä tarvittaessa

KAUNIS IRON

- Kaunis Ironin jatkoluvan pääkäsittely menossa Pajalassa (Umeå Tingsrätt, miljö- och vattendomstolen)
 - Yhtiö tyrmää käytännössä kaikki lausunnon antajien ja muistuttajien esiin tuomat puutteet ja virheet
 - Jos jotakin myöntävät, he vähättelevät sen merkitystä
 - Ksantaateista kovaa vääntöä
 - Välttävät viimeiseen asti jätevesien puhdistamisesta, edelleen ovat sitä mieltä, että vesiä ei tarvitse tai kannata puhdistaa, luottavat Muonionjoen suureen laimenemiskykyyn
 - Katsovat, ettei EU:n lainsäädäntö koske tätä hanketta!!
- > Epävarmuus Muonionjoen ekosysteemin vaurioitumisesta on ennestään kasvanut

KAIVOSYHTIÖIDEN ESITYS LUPARAJOIKSI

Aine	laatu	Hannukainen Ehdotettu raja	Teoreettinen max. päästö, t/a	Kaunis Iron Ehdotettu raja	Teoreettinen max. päästö, t/a	Päästöt yht. max. t/a
pH		6 - 9,5		6 - 9		
Kiintoaine	mg/l	10	109	20	190	299
Sulfaatti	mg/l	2 000	21 800	2000 - 3000	22 167	43 967
Nikkeli	mg/l	0,15	1,6	0,1 *	0,95	2,585
Kromi	mg/l	ei rajaa		0,015 *	0,14	?
Sinkki	mg/l	ei rajaa		0,15 *	1,43	?
Kupari	mg/l	0,1	1,1	ei rajaa	-	?
Elohopea	µg/l	5 **	0,05	ei rajaa	-	?
Kadmium	µg/l	10 **	0,11	ei rajaa	-	?
Uraani	mg/l	ei rajaa	-	ei rajaa	-	ei rajaa
Muuta raskasmetallit	mg/l	ei rajaa	-	ei rajaa	-	ei rajaa
Kokonaistyyppi	mg/l	20	218	ei rajaa	-	> 400 (arvio)
Ksantaatit	mg/l	ei rajaa	-	ei rajaa	-	ei rajaa
Muut kemikaalit	mg/l	ei rajaa	-	ei rajaa	-	ei rajaa
Vesimäärä	m³/vuosi	10 900 000		9 500 000		20 400 000
Vesimäärä max.	m³/vuosi	13 500 000		10 500 000		24 000 000
	**	Vuosikeskiarvo		*	Vain koeajaksi, saa vapaasti ylittyä 2 kk vuodessa	

Sulfaattipitoisuus
jätevedessä
3.000 mg/l on
1.000 kertaa yli
joen tausta-
pitoisuuden!

Rajat ovat kuukausikeskiarvoja tai vuosikeskiarvoja.
Tämä ei sovi virtaavaan vesistöön, kalojen tulee pysyä hengissä joka päivä!

HANNUKAISEN VALTAVA HIILIJALANJÄLKI

CO ₂ päästöt yhteensä			Minimi	Maximi
Lähde			CO ₂ , t/a	CO ₂ , t/a
Tieliikenne		YVA 11.5.11	2 827	2 828
Liikkuva kalusto		LRS lask	55 333	55 333
Rautatie		YVA 11.5.11	49 406	118 049
Rautuvaaran lämpölaite		YVA 11.5.11	8 339	17 668
Hannuklaisen lämpölaite		YVA 11.5.11	3 862	7 927
Räjähdyksineet		YVA 11.5.11	2 347	2 347
Sähkön käyttö 48 MW*0,9		LRS lask	33 680	227 059
Yhteensä			155 795	431 211

Maksimimäärä vastaa 0,9% koko Suomen hiilidioksidimäärästä

Yhtiö on kokonaan unohtanut sähkön käytön hiilidioksidimäärän laskelmastaan

Vertailu lentoliikenteeseen Helsinki - Kittilä 820 km				
	Vastaa lentoa vuodessa		Lentoa päivässä keskimäärin	
	Min.	Max.	Min.	Max.
Airbus A320	14 828	41 041	41	112

Motiva päästökerroin
Keskimäärin 89 kgCO₂/MWh
Marginaali 600 kgCO₂/MWh

Kittilän kautta v. 2019 on kulkenut 363.000 matkustajaa, joka vastaa n. 5.600 yhdensuuntaista lentoa vuodessa. Kaivoksen päästöt olisivat enimmillään siis n. 8 kertaa suuremmat kuin koko Kittilän lentoliikenne (2019).

RAUTARIKASTEEN HINTAKEHITYS

§

SYITÄ LUPAPROSESSIEN PITKITTYMISEEN

§

KOLME SYYTÄ PITKITTYMISEEN 1

1. Kaivosyhtiöistä itsestään johtuvat syyt

- Hakemusten virheet ja puutteet
- Lähdetään liikkeelle keskeneräisillä suunnitelmilla, salataan asioita
- Perustellaan itselle erittäin väljiä päästörajoja, eli aluksi kokeillaan "kepillä jäätä", jospa vesiä saisikin päästää puhdistamatta jokeen – halvin ratkaisu, eli taloudelliset syyt takana
- Tavoitellaan mahdottomia hankkeita, jotka eivät voi onnistua luonnon, luontomatkailun, ihmisten turvallisuuden, paikan tai muun syyn takia. Näissä hankkeissa käydään kaikki oikeusasteet läpi.

KOLME SYYTÄ PITKITTYMISEEN 2

2. Monimutkainen lupaprosessi ja viranomaisten resurssit sekä monessa tapauksessa liian kaivosmyönteiset päätökset
 - johtavat valituskierrokseen. Erityisesti TUKES:in päätökset ovat johtaneet valitukseen

Hallinto-oikeus kumosi Kittilän kultakaivoksen jätevesiputken ja syanidijätealtaan luvat – uusi jätevesiputki on ollut jo käytössä

Oikeus määräsi kaivosyhtiön laskemaan tuotantoaan merkittävästi. Oikeuden mukaan luvat eivät täytä ympäristönsuojelua ja vesiensuojelua koskevien lakien vaatimuksia.

Lupien kumoamista olivat vaatineet muiden muassa Kittilän kunnan ympäristölautakunta ja Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri

Monessa tapauksessa lopullinen päätös tehdään vasta Korkeimmassa hallinto-oikeudessa (esim. Finnpulp, Sokli, BASF, Östersundom, Espoon Finnoo jne.)

MONIMUTKAINEN LUPAPROSESSI

Kaivosluvituksen toisistaan riippumattomat prosessit:

YVA-vaihe (ELY-keskus) (ja kansainvälinen kuuleminen, jos kysymyksessä rajajoki)

Kaivoslupahakemus (TUKES)

Ympäristö- ja vesitalouslupahakemus (AVI) (ja kansainvälinen kuuleminen, jos kysymyksessä rajajoki)

- Naturalausunto (ELY-keskus)

Kaavoitus (kunta) (ja kansainvälinen kuuleminen, jos kysymyksessä rajajoki)

Kaikissa prosesseissa on kuulutus ja kuulemisvaihe. Päätöksistä saa valittaa.

KOLME SYYTÄ PITKITTYMISEEN 3

3. Kansalaisten kriittisyys kasvanut

Useita uusia kaivoskriittisiä kansalaisliikkeitä on viime aikoina syntynyt

MIKSI KANSALAISTEN KRIITTISYYS ON LISÄÄNTYNYT?

- Historia hirvittää.
- Ihmisillä on aito huoli ympäristöstä ja luonnon monimuotoisuudesta
- Kaivosten vaikutus luontomatkailuun huolestuttaa
- Jätevesien riskit, vaikutus kalastukseen ja kalojen saastuminen
- Lähiasukkailla on huoli terveydestä ja turvallisuudesta
- Jälkihoito lankeaa veronmaksajille, pitkäaikaissulkemiseen ei ole vielä pätevää ratkaisua y.m.

Esim. Talvivaaran vuodot ovat tuoreessa muistissa ja KAJAK-raporttien paljastukset ovat surullista luettavaa

Suunnitteilla olevien kaivosten koko on nyt aivan toista luokkaa

Suomi on sitoutunut EU:n biodiversiteettistrategian mukaiseen 30% suojelutavoitteeseen eikä kaivosteollisuus voi olla erikoistapaus

Talvivaaran vahingot näkyvät yhä

Stora utsläpp från Aitikgruvan

den 23 april 2012 00:00 | Av Redaktionen Processnet | Tipsa redaktionen

Boliden har satsat fem miljarder på att bygga ut Aitikgruvan utanför Gällivare. Trots den stora satsningen kvarstår miljöproblemen vid gruvan. Nu överväger länsstyrelsen i Norrbotten att åtalsanmäla företaget.

Northlandin Kaunisvaaran kaivoksella epäillään päästövuotoja

Kevitsan kaivosta vaivaa kaksisuuntainen vesihäiriö – metalleja menee luontoon ja pohjavettä punkee jätealtaaseen

Seurujoen suolapitoisuus nousee haitaksi lohikaloille ja saunojille

Kittilä ja Talvivaara – miksi vesi on kaivoksen vaarallisin aine

Kevitsan kaivoksen päästöt yliluparajan

Jätepaton uhkaa murtua Kittilän kultakaivoksella

Kittilän kultakaivokselta ilmaan jo kaksi pölypilveä vuoden sisään

Suurkaivokselta metalleja pohjaveteen – Kansliapäällikkö Pokka: Aina vakava asia, kun yllätyksiä tapahtuu

TOIVOMUS, ETTÄ HALLITUSOHJELMAN TAVOITTEET TOTEUTUVAT
UUDESSA KAIVOSLAISSA

Hallitusohjelman tavoitteista

"Kaivoslainsäädäntö uudistetaan. Uudistuksen lähtökohtana on ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen."

A reindeer is captured in motion, running from left to right across a field of vibrant red flowers. The background features a mix of green and yellow autumn foliage, with several trees having white bark. The word "KIITOS" is overlaid in the center of the image.

KIITOS